

A SEGÍTŐ KÉZ

A kárpáti szoroson tépett karaván vonszolta magát előre halálos fáradtan. Nyomorúságos galíciai falvak rongyos népe, apró furcsa városkák lakossága futott a háború elöl: emberek, asszonyok, gyermekek kísérteties hada, apró lovak által vont nyikorgó szekerek, amelyeken halomba állt a leghaszontalanabb holmi, amelyet csak a pánik perceiben tud egymásra dobálni a lázas kéz. Az emberek e vonagló karavánja mögött felpiroslott az ég, a lábuk alatt megremegett a föld, amint az ágyúk szaggatták valami véres és vad táncban. A kéklő magasságból vidám verőfény zuhogott a sápadt, eltorzult arcokra, fájdalmas világításba vonva ezt a galériáját a szenvedésnek. Szótlanul, egyetlen kifejezésbe meredve kapaszkodott fel a menet Galícia utolsó barázdájáról a magyar határhegyre, a meredek Visoki-tin-re.

Főnt apró alakok mozogtak és szuronyok csillogtak a napfényben ...

A csapat élén fiatal leány, sápadt arcú, lobogószemű, nyúlánk teremtés gyalogolt. Talán az egyetlen, aki emeltfővel haladt a karavánban. Mellette a csapat legvénebb embere, kilencven éves, vézna, elgörbült testű, nehéz, zsíros, hosszú kabátal. Roggyanó léptekkel vonszolta magát kehes gebe kantárjába kapaszkodva — halott inkább, mint élő — a szemei a túlvilágot kémlelték üveges nézéssel, vértelen ajkai hangtalanul mormolták az imát. Mögöttük a riadt arcok serege, hátra nem nézve, inkább a rettenetes jövőt kutatva, a véres és borzalmas jövőt, amelynek föltartóztathatatlanul elébe megy.

A fiatal leány koronkint hátrafordult és bátorító hangon szólt:

— A magyarok, emberek ... jó emberek, jószívű ember-szeretők.

A magyarok! A magyarok! Igen, a magyarok!

... Akkoriban a magyar huszárok, a vörös ördögök, beírták már a nevüket a dicsőség könyvébe. Az ellenség földjén rémmesék szálldostak e nem emberi lényekről. Az orosz hatóságok rettenetes hírek terjesztésével igyekeztek megfélemlíteni a népet és minden áron azon voltak, hogy a megbolygatott lakosságot a meneküléstől visszatartsák. És az emberek mégis mentek, végnélküli sorokban futottak a magyarok földje felé, mert a megvadult kozákok gyilkoltak, perzseltek. Az aggastyánokat az unokák szemeláttára korbácsolták halálra és szem pillantások alatt omlottak össze a nyomorúságos tűzhelyek azoknak a keze nyomán, akiknek védeni kellett volna ezeket a hajlékokat.

— Akkor inkább a magyarok — sóhajtották a nyomorultak

és tovább vánszorogtak. Rettegve néztek az előttük zöldelő hegy-csúcsra, amelyen már a magyarok tanyáztak. Anya gyermekétő búcsúzott, a nagyapa utoljára megáldotta az unokát és a karaván fölé csöndesen szárnyalni kezdett a haldoklók mélységesen szomorú imája. Csak a menet élén haladó fiatal leány ismételte folyton:

— A magyarok emberek, a magyarok jó emberek, emberszeretők.

Az első szekerecske fölért a csúcsra. A bokrok mögül hirtelen magyar honvédek pattantak a hegyi ösvény közepére. Hosszú bajszú, napsütötte arcú, csontos alakok, a kezükben szuronyos fegyver. A csapat élén haladó aggastyán reszkető félelmében arcra bukott, magával rántva a gyöngé lovacsát. A karaván hirtelen megállt és halotti csönd lett úrrá a tájon. Csak leghátul üvöltött föl egyetlen, a szív legmélyéből jövő sikoly. És ekkor az történt, hogy az egyik magyar gyöngéd kézzel fölsegítette az aggot, a másik pedig a lovacsát rántotta föl a porból. Ismeretlen nyelven, öblös hangok csattantak föl: a szavakat nem értette senki, de a mozdulatot megértette e földönfutók valamennyi. A szeretet internacionális mozdulata volt: egy kérges kéz friss hegyi patak vizét kínálta bugykosában az aggastyánnak. Egyetlen sóhajban szakadt föl a nyomorúságos karaván:

— A magyarok jó emberek, emberszeretők ...

Megkönnyebbülten, Istenben és emberben bízva, reménykedő szemmel vonultak el a folyton sokasodó torzomborz alakok előtt.

A legelső városkában azután feléjük nyúlt egy *láthatatlan* kéz, amely nem is bocsátotta el őket többé. Jóságos, puha segítő kéz volt, ezt érezték lépten-nyomon. A kéz rendbe állította őket a pályaudvaron, kenyeret, tejet, meleg levest kínált nekik, besegítette őket tiszta, szellős vasúti kocsikba és elindította őket csöndes, zöldelő rónák felé, amelyek nem ismerték a háború borzalmát. Állomásról-állomásra zökkenő nélkül gördült a hosszú vonat. Útközben friss víz üdítette a fáradtakat, déli és esti harangszókor áldásra nyílt a láthatatlan kéz: újra tej, leves, kenyér, hús kínálta magát az éhezőknek.

A láthatatlan kéz a menekültügyi kormánybiztosság volt, a magyar kormány szerve, a magyar vendégszeretet, de egyben a magyar rend. Már a határon magához ragadta ez a kéz a vezetést, segítve, de egyben ellenőrizve és számontartva az idegen emberek e tarka sokaságát.

Jóllakva, nekibátorodva jártak kocsiról-kocsira a férfiak és az asszonyok és hálás ajakkal, mintegy bátorításként rebegették egymásnak:

— A magyarok jó emberek ...

A gyermekek és az aggok hetek óta először szunnyadtak békésen, mialatt a vonat Budapest felé robogott. A keleti pályaudvaron azután a nyomorultak szemtől-szembe látták a mesebeli tündért, amely eddig elhozta őket. A vonatot a menekültügyi kormánybiztos

emberei várták és fogadták. Néhány halk, jóságos biztató szó most már teljes megnyugvást lopott a sajgó szivekbe és csakhamar a gyomor is kielégült. Sietség és zavar nélkül kapta meg mindenki a magáét és egy óra múlva már biztos fedél alatt kuporgott a halálra fáradt csapat. Csak a fiatal leány járt-kelt köztük, majdnem diadalmal arccal, mintha büszkélkednék:

— Ugye megmondtam ...?

Azután csöndes napok következtek. A menekültügyi kormánybiztosság emberei szinte nesztelenül tettek-vettek, de minden cselekedetük nyomán boldogság fakadt. A gyermekek testére jó, új ruha került, a férfiak kenyérkereső álláshoz jutottak, az asszonyok is munkát kaptak, a gyermekeket beiskolázták, gondozták, nevelték és csakhamar zavartalan megnyugvás és boldogság költözött a telepre. Esténként imára gyülekezett az egész tábor és a vég egyetlen hálaadás volt:

— A magyarok a legjobb emberek a földön ... áldja meg őket az Isten!

Sok hónap múlva egészségesen, tisztán, de szorongó szívvel újra rendbe sorakozott a csapat: a határok nyitva állanak, a vendégszerető országból vissza kell térni az üszkös, rombadólt családi tűzhelyhez. Kezdődik otthon az újjáépítés.

Ismét a menekültügyi kormánybiztosság emberei járták a sorokat, jó tanácsokat, ruhát, élelmet és pénzt osztottak ki a távozó idegenek közt, akik közül nem egy csókolta meg az áldást osztó kezét. Batyujukat szorongatva helyezkedtek el a vasúti kocsikban, csak a fiatal lány állt tűzpiros arccal az üvegtetős csarnokban. Már megadták a jelt az indulásra, a leány még mindig lent tétovázott. Mellette egy fiatal ember tépkedte izgatottan kisbajuszkáját.

Sípjel, vezényszavak, trombitálás, a mozdony indul. A leányt beszállásra nógatják. Akkor hirtelen erősen belékapaszkodik a mellette álló ifjú karjába és zokogva mondja:

— Engedjétek meg, hogy itt maradjak... itt, a jó emberek között.

Itt is maradt és a legmagyarabb menyecskék egyike lett belőle.

Uray Dezső.